

TIDEVARVET

Fredsriksdag i Stockholm.

av ELIN WAGNER.

Under den sällskapliga sammankomsten som avslöt Fredsriksdagen i avrustningsfrågan kvällen den 21 februari diskuterades vid ett bord frågan om en sådan fredsdemonstration som denna kunnat tänkas i något annat land. Man sökte förgävs längs horisonten efter det land som oavsett förmänen av en borgmästare Lindhagen desslikes hade en arbetarklass med så fri och — jämförelsevis — draglig ställning att den kunde uppbringa kraft, tid, lust, mod och medel för en fredsröksdag just nu. Det är ju annars en tid, då alla krafter tycks bundna vid de materiella bekymren, då fredstanken har lågkonjunktur överallt där dess anhängare bero av dagshändelserna för sina åsikter. En tid då arbetsviljan hotar att förlamas, medan man stirrar in ett öde, som synes obehagligt rycka närmare.

Arbetarrörelsen ger pacifismen dess säkraste trupper.

Borgmästare Lindhagen, som i egenskap av organisationskommitténs ordförande öppnade fredsröksdagen i Musikaliska Akademien på Lör-

dagen, kunde fastslå att det huvudsakligen var arbetarrörelsen som sändt de över 400 delegaterna och framför allt fackförbunden som ekonomiskt möjliggjort den. De två dagarnas förhandlingar underströko intrycket av var det är som pacifismen har sina egentliga trupper att räkna med. Blir det intrycket ensidigt, må de ursäktas, som kallats men utoberlitt. Man fick ett levande intryck av arbetarrörelsens starka internationella och pacifistiska traditioner från uppmarschen före världskriget, men också av att krigets enorma påfrestande både på iderna och organisationerna ännu icke är övervunna. Snarare bli de värre allt eftersom världsatmostörelsen blir sämre både för arbetarrörelse och pacifism.

Den första frågan, krigets djupliggande orsaker, inleddes av borgmästare Lindhagen i ett anförande där han snuddade vid alla tänkbara världsproblem utom kvinnofrågan, som han glömde. En så vitt upplagd diskussion kunde icke bli så särdeles givande utom i den mån men-

(Forts. å sid. 6.)

Kring Hans Larsson och hans Spinozabok.

Av EMILIA FOGELKLOU NORLIND.

Pressens strålkastare har nyss från olika håll belyst Hans Larsson, sjuotiöringen. Vid en sådan milstoipe gäller det oftast någon som har skapat. Dess underbarare blir det därför att begå en sådan högtid, när det gäller en *skapande*, en som alltiämt öser i ått öser evigt friska källsprång!

Måne inte hemligheterna hänger på att diktaren och tänkaren inom Hans Larsson aldrig haft några murar emellan sig; ständigt har de umgåtts fritt med varandra och med samtidsens liv ikaväl som med idéernas värld.

Ingen av våra tänkare har som Hans Larsson lärt oss förstå att filosofien har att göra med allt vad hjärtat känner. Vi ser honom med samma ljusa allvarsblick skärskåda (de konstnärligt inkarnerade) *Idéerna* i *Staberup* som tankeproblemen i Platons värld. Och diktaren Hans Larsson låter i det nyutkomna filosofiska verket om *Spinoza* dennes teser »*Moregeometrico*» inifrån genomlysas, så att de får leendes och tonfall, något som dock aldrig förr villar de logiska distinktionerna, utan bara kommer oss att fasthålla dem desto bättre. Utredningen och bildskådeligheten trubbar här aldrig av varandras särskilda logik. Stundom bildar ett klarläggande avsnitt ett litet konstverk för sig, såsom det

underbara stycket *Spinozism och poesi*, för att uti nu bara nämna ett bland många.

Med trygg hemmastaddhet flyttas Hans Larsson om böhaget i Spinozas värld, så att vi, som komma dit utifrån, bättre skall kunna förstå planen och meningens. Här och där öppnar han ett fönster åt oss — än så, att vi ställs in i »den metafysiska strimman», än så att vi ser vägarna *bakom Spinoza*, bort mot Platon och Aristoteles. Men vi får också se solspelet därute dra sina trådar mellan Spinozas värld och våra samtida problem. Genom fönstret skymtar man ej endast en Goethe, Kant, Haeckel, Beyron eller Benedetto Croce, som man ju kanske kunde vänta. Utan också Anna Karenins gestalt, Ludvig Norströms filosofi och professor Myrdals vändningar i den ekonomiska diskussionen skynta till genom fönsterrutan! Det aktuella förgättes ej i det universella. Hela livets väv hör till. Men ändå är utgångspunkten och redan aldrig rubbade.

För. leker skälmskt med oss. Ty om vi trott det handlade om »förströelse», märker vi snart att han

(Forts. å sid. 6.)

Hans Larsson, Spinoza. — Sven Lönborg, Ekkehart. — Stephan Zweig, Die Heilung durch den Geist.

Kring ett avslag

Hoppas aldrig för mycket på människorna! Men tro på livet! Hoppas ingenting av s. k. realpolitik! Men tro på de rotgände förhandlingarna! Människorna liksom realpolitiken tycks få mindre och mindre att göra med livet än med tullintressen och olympiader. Nationsavsnörningarna börja närma sig löjliggastens löjlga birstningsgränns. Och vad är det som brukar komma efter löje och löjlighet. För det mesta är det väl ledan. Ja, gärna det. Politisk leda. Kulturleda. Livsleda är ju något annat, och farligare, men dikteras väl ofta av de förutnämnda lederna. Låt oss alltså inte bli bottenleda.

När jag läste telegrammen om första kammarens avslag till motionen om arbetslöshetsförsäkring var det första jag gjorde att gå ut på grannens tråda för att se hur långt hästhovsörtens rotstock var kommen i sin värliga drift mot fullbordan. Den var kommen ganska långt. På den närliggande myren plockade jag en tändsticksask full med tranbär och tog hem. Styrkt av en tålig och målmedveten naturs srylga druva, skrev jag följande brev till Sveriges advokater. Mina herrar!

Ehuru lekman i advokatur (men fackman i livets ve) ber jag Er vara vänliga lysa oss.
Motionen om arbetslöshetsförsäkring har avslagits i riksdagen. Ett kort tidningstelegram har sagt mig det. Ett års talrika tidningstelegram om ungdomsbrottligheten har sagt mig att den stiger.

Man reser inga tumlurar för möjligheterna till stegrad brottslighet. Dylika möjligheter få fritt passera. Sedan söker man »straffa ner» brottsligheten. Advokater av olika läggningar arbetar febrilt vid domarskranken, ibland kunna de på detta sätt lindra domen eller någon gång rädda »den gråkläddes» från alltför kortsynt utmåttat straff. (Mycket har i detta hänseende gjorts som förtjänar ett *domarskrankets Carnegiepris, givet av sant mänsklig opinion.*) Men är det inte ändå att dömma i floden medan bäckarna gå ohejdate?

Nu vet jag att det kan finnas en tjänstens och erfarenhetens synvinkel som menar att advokatens stridsplats för mänsklig och logisk rätt just är vid domarskranken (den plats där missförståndet förtäts, kanske mest i hela skendet, kring ett brott eller ett »brott»), och att avsteg från därmed förbundna principer enbart skulle försägra både sak och mening (rättsmening).

Men är det avgjort att det är så? Skulle inte ett memorandum från rikets advokater kunna påverka riksdagen till tankeställare över ungdomsbrottslighetens ekonomiska och pedagogiska orsaker?

Den avslagna motionen om arbetslöshetsförsäkring har aktualiserat denna fråga.

Osmo den 21 februari 1932.

Högaktingsfullt
Harry Martinson.
Lekman.

Vad har hänt?

Den TRETTONDE FÖRBUDSKONGRESSEN har sammanträtt i Stockholm och uppdragit riktlinjer för det svenska nykterhetsarbetets fortsättande. Ett förslag till namnändring, som skulle ha utbytt »förbud» mot »nykterhet» och alltså moderniserat kongressen i bättre översämsmål med dess uttalande åsikter blev förkastat, och det organiserade nykterhetsarbetets representation i Sverige betecknas fortfarande som förbudskongress. Men bland de framlagda programpunkterna inntar *skatthöjning* på sprit- och vissa maldrycker en framträdande plats — alltså ett erkännande av det danska systemet med spritfördyring och dess gynnsamma verkningar. Kongressen förutsatte möjligheten av restriktionssystemets avveckling, samt framlade åtskilliga förslag som skulle avskära det enskilda vinstintresset från alkoholhanteringen. Frågan om *förbud* är ställd i bakgrunden.

I FRANKRIKE HAR REGERINGEN Laval efterträtts av regeringen Tardieu, vars första åtgärd var att förklara sin solidaritet med det avgångna kabinettet i frågor som skadeståndsproblem, skuldfrågan, det franska Gemälvetsförslaget. Om valreformens öde är i den uppkomna förvirringen svårt att spå, men Tardieu har lovat att försöka ena senatens och kammarens isärsträvande meningar om denna sak.

NATIONALSOVIKALISTERNA OCH DE TYSKNATIONELLA med Stahelhemarna ha korat var sin presidentkandidat mot Hindenburg: Hitler och Stahelhemchefe Diesterberg. Där är sålunda klart till den första kraftmätning, som äger rum den 13 mars.

I KRIGET MELLAN JAPAN OCH KINA motser man enligt telegrammen en avgörande drabbning och truppena koncentreras vid Shanghai. De moderna stridsmedlen, flygplan med rökbomb och brandbomber äro i full aktion och beskrivas i krigsskildringar av kända glänsande slag.

Förbudsörsamlingen skall emellertid sammanträda den tredje mars — till extra möte — på Kinas begäran.

Ueckovaklen

Grundlagsändringar ifråga om riksbanken.

Tvenne olika motioner angående riksbankslösnings omorganisation ha i dagarna framlagts för kamrarna, den ena av högermän, den andra av hr Örne. Det är naturligtvis de mycket omdebatterade händelserna under hösten i samband med guldmyntfotens övergivande, som givit närmaste anledning härtill, ehuru problemet diskuterats utförligt redan i 1884 och 1917 års bankkommittéer utan resultat.

Landets centralbank har ju sedelt utgivningen i sina händer och är därmed ansvarig för värden av penningväsendet. Det är en livsfråga för folket, för näringslivet, för statsfinanserna, hur denna uppgift handhas. Det är därför av yttersta vikt, att riksbankens ledning lägges i händerna på de mest sakkunniga, oberoende och karaktärsfasta män

som stå att uppdriva i riket, att välet göres oberoende av rikets parti-hänsyn och att dessa ämbeten aldrig givas som politiska belöningar.

Alla tyckas vara eniga om att dessa fordringar ej helt fyllas av nuvarande metod för val av fullmäktige. Utom större garantier för högkvalificerad ledning av banken är det främst två saker man vill: för det första ge regeringen ökat inflytande på banken och för det andra låta representeranter för näringslivet och den ekonomiska vetenskapen få möjlighet att komma till tals i fråga om bankens skötsel. Högermotionärerna lägga största vikten vid det förstnämnda. I stället för att riksdagen nu väljer sex fullmäktige där till riksbankschefen och regeringen utser en ordförande, föreslå de, att

(Forts. å sid. 3.)

Läckert och hälsosamt
är smörgåsbrödet
UPLANDSKUBBEN
I hygienisk förpackning hos Eder handlande.
Undvik efter-pni-gar!
Begär uttryckligen Uplandskubben!

TIDEVARVET

REDAKTIONSKOMITTE:

Elin Wägner,
Elisabeth Tamm,
Ada Nilsson,
Honorable Hermelin.

REDAKTÖR:

Carin Hermelin.

ANSVARIG UTGIVARE:

Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1-3, 2 tr., Stockholm.
Tel. N. 48 42, 182 43.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh: Eva Andén.
Herkesgatan 14 (f. d. L. La. Vattug.)
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvsaker,
Boutredningar och testamenten,
Förvaltningsuppdrag. Även skriftliga
förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg

KUNGSGATAN 6, STOCKHOLM
Tel. Växel: N. 333 15.

LÄKARE

Inledd genom Stockholms Läkarsällning.

Doktor Tore Barkfeldt

Järntorgsgatan 42 (invid Slussen)
11-12, 3-5 samt efter överensk.
pr tel. 101 88.

TANDLÄKARE

Tandläkare

EMIL LINDBLADS
PRIVATKLINIKER

Stockholms största och moderaste
tandläkarbyrå för alla samhällsklasser.

Ostermalm.
Kommandögatan 16. Tel. 728 50, 728 70

Kungsholmen.
Hantverkargatan 37, Tel. K. 37, K. 37 38
(Sveavägen vid v. Kompagniårens Läroverk)

Mottagn. 8.30-9, 1.30-2, 6-7.
Tandvård behandlas hela dagen 8-7

Lördags öppettid 4 (sommarmån. 2).

Kostnader för rådgivning.
Endast exam. tandläkare.

Alma Axelssons
FÖRLOSSNINGSHEM
LINNEGATAN 19

Mottager inackord. även för längre tid.
Tryggt och egen. vård.
Tel. 778 24.

Liliesjöes

Parfyeri- och Sjukvårdsaffär
STOCKHOLM

Butiker:
Fridhögsgatan 16 — Tel. Kh. 59 82.
Hantverkargatan 45 — Tel. Kh.
55 85.
Sveavägen 109 — Tel. Va. 170 25.
Aderbräckstrumpor — Hälförsäljning
— Maggördlar — Bräckband — Sän-
nits- och Förbandsartiklar — Kata-
log gratis.

CLARTÉ

Tidskrift för
socialistisk politik och kultur.

Redaktion: Ernst Barany, Leif
Björk, Bengt Helger,
Yngve Kämpé, Arnold
Ljungdal.

Prenumerationspris 3 kr. pr helår.
Postbox 433,
Postg. 2847, Stockholm.

Bagarstugan

HORNSGATAN 37 — Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 — " 75 17
GÖTGATAN 52 — " 333 09

Den 27 febr. 1932.

Ett folk och dess
experter.

Svenska statsmakterna ha avböjt tanken på folkomröstning i avrustningsfrågan. Det är av intresse att genomgå och pröva de skäl som anföras för detta avböjande. Det första är att Sveriges försvarsfråga ligger under utredning. Den skulle alltså icke betraktas som aktuell för folket, förr än försvarskommisionen är färdig, vilket anses skola hända år 1935. Det andra skälet, som statsministern anför i ett svar på en Lindhagensk interpellation, är att det vore onödigt att göra omröstning på en allmän fråga om svenska folket önskar internationell avrustning, ty man vet ut det gör så. Mera speciella frågor rörande avrustningsarbetet i Genève skulle gå över folkets horisont.

Båda dessa skäl utgå från den grundtanken att det är experterna som skola ge direktiv åt folket, och inte folket som skall ge direktiv åt experterna.

I själva verket är det väl så att experterna kunna rent objektivt arbeta ut plan för avrustning, nedrustning och upprustning, vilket som bestäms av dem. Men skola de avgöra vad som är lämpligast, då måste de utgå från subjektiva förutsättningar, och då måste de ta direktiv, annars gå de ut över sin befogenhet.

Under förarbetet till avrustningskonferensen i Genève ha experterna avgivit de utlåtanden som regeringsgarnas intressen fordrat. Varje regering har haft intresse av grannens nedrustning, och därav bör också konventionsförslaget tydliga spår.

Experter äro nödvändiga. De skola svara på frågor, men det är folket som bör få ställa dem. Och när det gäller klart principiella frågor, då bör folket fråga sin känsla och moraliska uppfattning först och främst. En sådan fråga är t. ex. den om förbud mot giftgaskrig bör vara

vilkorligt och medge sådan förberedelse, att man är beredd att gripa till det mot en fördragsbrytande motståndare. Konventionsförslaget för avrustning gör en bestämd skillnad mellan bakteriekrig, som det anser under alla omständigheter brottligt, och giftgaskrig, som kan tillätas. Här är en fråga där folket borde kunna få avgöra.

Svenska statsmakterna anse, det veta vi, krigsberedskapen som en trygghet som man endast kan använda sig i den mån som andra stater göra detsamma, och de anse att giftgaskonventionen bör underskrivas med förbehåll. Då frågar man sig: råder här en skillnad mellan svensk officiell politik just nu och svenska folkets uppfattning? Man kan ställa denna fråga, därför att svenska folket icke har haft tillfälle att yttra sig om avrustningen, oberoende av de politiska partiernas övriga programpunkter.

Frågan är brännande i en tid, då betydelsefulla skridningar i förhållanden har ägt rum som sätta krigsberedskapens värde för ett folk i fråga på ett sätt, som är alldeles nytt i historien. Världens förvandling till en sammanhängande organisation, där till och med segren leder av den besegrades nederlag och krigets förvandling till rationaliserad slaktindustri ha skapat dessa förändringar som måste medföra förändringar i uppfattningen. Den officiella politiken räknar också med nya säkerhetsmoment och nya metoder med bibehållande av de gamla. Gammlig och ny tidsinställning leva här vid sidan av varandra i all sin oförenlighet. Vagar folket ta ett språng in i den nya inställningen eller ej?

Det är naturligtvis en svår sak att lägga om förhållandena mellan folket på ny bog. Men menige man som står på avstånd, som icke som politiker äro engagerade i det gamla systemet och icke se detalj-svårigheterna, böra just i kraft av detta ha impulser och stimulans att ge. Det är inte så mycket tekniska svårigheter som moraliska hämnningar som äro i vägen.

Den fråga som skall ställas till svenska folket bör vara frågan hur det självt vill handla. Det kunna alla uttan självförhållelse eller viktighet svara på.

S:t Görans Begravningsbyrå
Jenny Larsson
FLEMINGGATAN 60.
Tel. K. 47 24

Ombesörjer allt vid dödsfall.
Eldbegängelser. Balsameringar.

24-timmars Ur!
PATENT

Visa alltid 1-12. Vid tryck på kronan framspringer 13-24.
För övrigt alla sorters ur, passande till presenter.
ERNST LINDSTRÖM
Vehrgatan 73, Stockholm. Tel. O. 44 77

Ni misslyckas

aldrig om Ni syr Edra kläder efter våra mönster. Tyger klippas, passas och träcklas.
Valjort arbete garanterat!

MONSTERAFFÄREN »ELIT»
Hantverkargatan 54 — Södmorgnsgatan 19
K. 25 04 — Sö. 153 25.

Mot väggohyra

är TIP-TOP det säkraste medlet. Låt desinficera Edra lägenheter eller övriga möbler med TIP-TOP. TIP-TOPMETODEN är effektivast. Desinfektion utföres och upplysningar lämnas.

Tekniska Fabriken TIP-TOP.
Stockholm 4 — Tel. Sö. 187 05

Från riksdagsläktaren.

Den socialdemokratiska motionen om utredning beträffande obligatorisk arbetslöshetsförsäkring behandlades förra onsdagen i båda kamrarna. Socialdemokraterna stredo tappert för sin motion som dock avstogs då statsministern förklarade att regeringen under nuvarande finansiella läge ingenting kunde göra. Avslaget kommer säkerligen att utnyttjas under höstens valkampen.

Hr Möller i Första kamraren belyste med siffror huru stora uppföringar arbetarna själva gjort för att hjälpa sina kamrater. Örhörda summor ha gått ur arbetarnas egna kassar under de 25 år som riksdagens diskuterat arbetslöshetsförsäkringen. Om regeringen icke nu fattar något positivt beslut får folket den upplåtningen att statsmakterna icke vilja ta samhällsbyggandets konsekvenser.

I Andra kamraren trodde hr Magnusson inte att det var frågans komplicerade karaktär som var orsaken till att frågan icke blivit löst utan snarare bristande god vilja. I november 1931 fingo 50,000 arbetlösa — och med dem alla de som voro beroende av deras förtjänst — gå utan hjälp från stat eller kommun.

Hr Skoglundns inställning till frågan förstod man genast av den överglänsa tonen: »Om herrarna skulle lyckas införa en sådan där försäkring... Man behöfve inte höra mer. För att i någon mån hjälpa upp sin svaga argumentering... arbetarna skulle inte använda sig av arbetstillfällena — måste han citera hr Johansson i Stockholm, som sagt att värt land var för litet för att för en sådan ditt försäkring! Tank det!

Statsministerns löfte att ta de initiativ som kunde påfordras av socialdemokraterna anledning fråga om arbetslösheten

Det är folkets livsfråga det gäller. Folket har rätt att bestämma vilka risker det vill ta; risken med avrustning eller risken med ett militärväsen.

Den slutliga frågeställningen kommer att bero av den tid, under hvilken en omröstning kommer till stånd.

Man kan tänka sig den formulering som folkrikedagsresolutionen innehöll: önska vi en stark härorndning, en nedrustning eller avrustning i anslutning till den nationella avrustningen vid fredsslutet? Men det kan också hända att den svenska avrustningen bör ställas i annat sammanhang: till de frivilliga avrustningssträvandena i Danmark och Norge, med vilka våra avrustningssträvanden ha mera likhet och gemenskap.

Det följer ett stort ansvar med att uttala sig för folkomröstning. Man vet ingenting om hur resultatet blir. Striden kommer att stå hård om alla dem, som hittills lyckats kränga sig från att veta och vilja något i vår livsfråga. De som hålla på det gamla systemet ha oändligt större resurser till sitt förfogande i fråga om penningar och press än de som vilja det nya. Den övervikten måste då ersättas uteslutande och allena av entusiasm och vilighet att tråla och arbeta. Men det kommer också att behövas ännu mera. De som stå för avrustning måste duga till att överdrifra och orimligheter lägga upp frågans djupa principiella innebörd och dessutom duga att generdriva dem, som komma att ta världshändelserna till hjälp för det gamla systemet och omtolka dem till ett stöd för militarismens döende system.

skulle öka eller minska, för att regeringen skulle göra något. Ar det goda finns ingen anledning att göra något åt saken och är det dåliga är det inte möjligt.

Sedan kommunisterna kritiserat det socialdemokratiska förslaget medgav hr Mårtensson att en arbetslöshetsförsäkring inte skulle avskaffa arbetslösheten. En sjukförsäkring avskaffar heller icke sjukdomen, men är erkänd göra nytta ändå.

Hr Berg (Västernorrland) vände sig särskilt mot hr Skoglundns förmodat att arbetarna icke skulle använda sig av de arbetstillfällena som kunde yppa sig. Av de 15 sågverken i den kommun han tillhörde var det endast 1, det minsta, som var i gång. Arbetslöshetsunderstödet utgick med ca 18 kronor i veckan för en familj på 4 å 6 personer. Det är orimligt att tro, att en arbetare skulle låta de sina halvvalda på ett arbetslöshetsunderstöd — om det finns arbete att få. Om arbetslöshetsförsäkringen varit genomförd tidigare, skulle kommunerna icke hunnit bli så utarmade som nu är fallet, där upppe där skatten rör sig omkring 20 kronor pr beviljningskrona. Samtidigt framlades av talaren en petition, undertecknad av 112 kommunalstyrelseledamöter, av följande lydelse:

TILL REGERING och RIKSDAG.

Undertecknade kommunala representanter tillhörande alla partier och samhällsgrupper — ledamöter i fullmäktiga, kommunalnämnder, fattigvårdsstyrelser, arbetslöshetskommittéer etc. — vilja härmed allvarligen fästa statsmakternas uppmärksamhet på den ekonomiska krisen i Medelpads kommuner. Sådär industri- och skogs- och jordbrukskommuner äro svårt hemslakta. Arbetslösheten växer med varje månad och statera stiga i höjden i flera kommuner. Både våra arbetsmögigheter och våra finansiella resurser äro snart uttömda. Kommunerna sakna medel att på egen kraft komma igenom krisen. Inför detta måste det vara en ofrånkomlig plikt att statsmakterna bereda ökade möjligheter till arbete eller understöd. Närmast kräves dels att skapa stora offentliga arbeten såsom vägbyggnader och skogskultivering, dels att med högsta stigsbidrag lösa rätt till understödsverksamhet. Nödställda jordbrukare måste även bisprings. Det är även vår mening att arbetslöshetsförsäkringen måste lösas på sådant sätt att arbetare, arbetsgivare och staten gemensamt svara för arbetslöshetsrisken och att frågan måste lösas vid inneverande riksdag. Snar hjälp är dubbel hjälp. Vårt högt står ni till regering och riksdag.

(112 namn.)

Ludvig Nordström tycks vara dåligt underderrättat om hur det verkligen står till i Stor-Norrland.

För att få upp en inkomstpост på 65 miljoner till 70 hade regeringen inkommit med förslag om höjd tobaksskatt å cigarrigarretter, cigarettor och rökrobbak, vilket bifölls.

Hr Holmgrens och Bergmans motion om ytterligare i öres ökning pr cigarett avlavs efter en livlig debatt om tobaksmissbruket, varvid hr Holmgren beklagade att socialdemokraterna, som annars äro kulturellt inställda, inte velat förstå hans synpunkter i tobaksstriden. Och så var han inte på mansnuset, som socialdemokraterna inte ville ha dryrare.

Det hade ingenting betytt, förklarade hr Holmgren, om man höjt mansnuset, för den som en gång har börjat med detta speciellt svenska svineri kan mista hellre livet än mansnuset. Det är herrar med bestämda vanor, herrarna med miljöbänk, somliga ska ha det bakom underläppen, andra innanför överläppen och andra åter på ena sidan; somliga ska ha miljöbänken på dagen och andra ska ha den på natten, det är en gång på alla bestämt och det går inte att rubba varken av höjda tullar eller drydd, så det hade inte varit någon risk för konsumtionsminsk-

SÖDERMANLANDS

ENSKILDA
BANK

DEPOSITIONS- KAPITAL- &
SPARKASSERÄKNING
mot högsta gällande ränta.

Solidarisk Bank. Grundad 1865.

Systemet är dödsdömt.

Det sades av en talare på folkrikssdagen, att om kvinnorna som petitionerat om avrustning i Genève, bleve upplysta om att deras respektive länder genom avrustning riskerade sin stormaktställning, så skulle de icke vela till konsekvenserna. Det var mycket orättvis beskyllning, ty vad man kan säga om Internationella kvinnoförbundet för Fred och Frihet, dess ledning är fullt konsekvent och vet ganska väl vad den talar om.

Ett bevis härpå är den hänvändelse som förbundets exekutivkommitté i dessa dagar riktat till Nationernas förbunds Råd i konflikten i fjärran östern.

Kommittén erkänner att ansvaret för händelserna i fjärran östern inte kan läggas enbart på Japan, men protesterar dock allvarligt mot att Japan, som signatär å Kelloggspakten som förbjuder tillgräpande av krig, dock i realiteten för krig utan krigsförklaring.

Men dessutom vänder sig kommittén mot det sätt varpå orien i Östern utnyttjas i Europa. Dess upprop brännmärker de provocerande presskampanjer, falska rapporter, ensidiga framställningar av fakta, som vi tidningsläsare dagligen uppröras över, och säger ifrån att bakom detta ligger vissa regeringars imperialistiska ambitioner och krigsindustriernas själviska intressen. (I detta samband passar det kanske att foga in de officiella engelska siffrorna för export av krigsmaterial till Östern under 1931. Japan köpte engelsk krigsmaterial för 202,799 pund, Kina för 45,465 pund.)

Under sådana omständigheter ha de regeringar, som tillåta och understödja fabrikation och export av vapen och ammunition, en dryg del i

ning. Man förs inte lägga tull på snus, för man är rädd att denna snusliga vana kommer att upphöra, sade hr Holmgren, men den hälsosamma frukten, den lägger man tull på.

På lördagen var sockerfrågan uppe i båda kamrarna. Det är en invecklad historia. För att de svenska sockerbolagen skall vilja köpa sockerbetor av de svenska jordbrukarna till ett pris, som de kunna godta, måste staten eller konsumenterna hjälpa till med några miljoner. Den svenska sockerindustrin systerlättar en 50—60,000 människor, så man kan ju förstå att det är viktigt att industrien hållas uppe. Men nog kan man också tycka att hr Örne hade rätt, när han, med anledning av att den företagna utredningen visar att sockerindustrin under fullskymdat blomstrat finansiellt — en del av aktiekapitalet har sålunda återbetalats — begärde att denna industri under svåra tider också skulle bära någon tunga för egen del och hålla industrien i gång.

Det blev en lång, mycket lång debatt och det blev långa föreläsningar om huru nödvändig den svenska betodningen är, då man, i stället för att som våra fäder gjorde, lägga halva arealen i träde, nu i stället kan odla sockerbetor på den och således få ut dubbelt så mycket som förr, om att medelsockerhalten är 16 % m. m., m. m. Ja, det där kunde ju de flesta av föräldrarna förut, så när det drog ut på tiden, tog man upp korsbandet ur rockfickan och vecklade upp Östgöten, Kalmars-Barometern och Tomella-Posten och såg efter om det hänt någonting hemma.

Det blev sockermonopol. Se Tidevarvet nummer sju.

Elsa Svartengren.

ansvaret för vad som sker i Östern. Kommittén protesterar också mot beviljandet av lån till de krigförande staterna — antingen direkt från regeringarna eller genom förmedling av bankerna. På detta sätt vidja och förlänga dessa makter fullt medvetet konflikten, medan de samtidigt förmana och hota i Genève och Tokio.

Fred och Frihets protest riktar sig också mot ett förhållande om vilket ingenting är skrivet eller bekant här hos oss, nämligen tvångsimporten av narkotiska medel till den mandsjuriska befolkningen som satts i gång av fabrikanterna i vissa stater. Rådet i Genève vet antagligen vilka stater det är fråga om, men protesten skulle haft större effekt, då den offentliggöres, om deras namn hade varit utsatta. Japan säges vara nummer ett av dem.

»Då den offentliggöres...» Man kan vara ganska säker på att den inte blir någon besvärande offentlighet. Protesten är nämligen så långt att den betvivlar att Rådets mandsjuriska delegation har en sådan sammansättning att den kan göra en opartisk undersökning eller finna en fördomsrikt och rättvis lösning på inneskolen konflikten i Mandschuriet. Och dessutom, till råga på allt, begär den att de stater som icke ha några hemliga fördrag med Japan skola öppet säga ifrån det. Den stämplars till yttermera visso på förhand en uraktlätelse att bekänna kort som ett tecken på dåligt samvete.

Slutklämman på hänvändelsen till Rådet är en begäran att Rådet ville gå till handling genom ett speciellt förbud mot export av vapen till de krigförande länderna och genom att söka finna en form för utövande av diplomatiskt och ekonomiskt tryck på Japan, som skulle kunna åstadkomma fientligheternas avsvinnande.

Den som följder med pressens hållning på denna punkt vet, att den övervägande är av den mening att ingenting kan göras mot Japan.

Men är det inte så, att det som skulle göras mot Japan i form av isolering av detta land, måste göras med offer av vissa ögonblickliga tillfällen att tjäna pengar och därför blir det inte gjort?

Det finns tydligen ett skede av ett krig, under vilket de utanför stående profitera av den genom krigsaktiviteten stimulerade förbrukningen av förnödenheter. Så som vi förtjänade under 1914—18 års krig. Nu är åter en sådan situation inne. Och samma frestelse. Men när situationen denna gång inträder, föreligger det faktum att Folkförbundet arbetat i 12 år på att skapa en universell solidaritet mot fredsbrytare och att folken därför haft anledning att vänta, att solidariteten skulle finna praktiska uttryck nu om nånsin. Därför blir undfallenheten för vinstintressena och deras seger över solidaritetsplikten så skärande.

Under det nuvarande systemet offras världens framtid glädligt, enfaldigt och brottligt för tillfällig vinst. Så vet man det.

Systemet är dömt, det är dödsdömt, men ve oss, det har nu liv.

Kinas fredliga folk.

Samtidigt som man i Stockholms diskuterar fackföreningsrörelsens ansvar för världsfreden, publiceras i tidningen *der Aufbau* i Schweiz två inträngande nödrop från organiserade arbetare i Kina, riktade till arbetarklassen i hela världen: Arbetarinternationalen måste genom påtryckning förnäma Nationernas förbund till effektivt inskrådande mot kriget med Japan, under vilket det kinesiska folket försämrats.

Den första av de båda skrivelserna är riktad till Socialistiska Arbetarinternationalens ordförande Vandervele från exekutiven för Kinas Järn- och Metallarbetarförbund, vilket omfattar över 100,000 medlemmar.

En gång för två år sedan, när Vandervele reste i Kina, togs han emot med överväldigande vänlighet genom förbundets lokalorganisationer. Nu vända de sig till honom som till sin enda vän i Europa.

Japan har utnyttjat en tillfällig politisk kris i Kina, skriver exekutiven, och passat på tillfället att under det redan hotande bolsjevikiska inflytandet och under de fruktansvärda naturkatastrofer, som drabbat vårt folk, besätta våra områden i Mandschuriet. Liksom en gång det kejserliga Tyskland hotar Japan nu med sitt utvidgade våld hela världens frihet.

I fast förtröstan på Folkförbundet, fortsätter denna hövistik formulerade och för N. F. så dråpande hemstälan, har vårt folk vänt sig till detta med en uppriktigt bön att det måtte upplysa de förpliktelser som det enligt pakten åtagit sig. Vi kunde mycket väl ha slagit angreppet tillbaka, men har i stället tålligt burit kränkningar och orättfärdighet, för att inte i ett ögonblick av upphetsning förstöra de goda verkningarna av det instrument, som det behövts en mångtusenårig utveckling av mänskligheten för att åstadkomma!

Hur tackesamt det kinesiska folket är känner sig mot N. F. för att det fastslagit Japans orättfärdiga angrepp, begär man nu något mer. Man

begär av Arbetarinternationalen att den skall framtinga en ekonomisk bojkott från folkförbundspakten underreptecknare mot den fredsbrytande parten, Japan.

Vandervele tyder detta som ytterligare ett tecken bland många, på att de kinesiska organiserade metallarbetarna önska upprätthålla förbindelsen med sina europeiska klassbröder och kanske är det också ett tecken på att den världssammansamlingen, som ännu inte kan uppnås politiskt, skall kunna åstadkommas på det fackliga området.

I Europa och Amerika finns det mer än tjugo miljoner arbetlösa, mer än femtio miljoner människor som lever i svält och elände, skriver Kinas socialdemokratiska parti i sitt upprop till hela världens arbetare. Men vet ni, att det långt bort i det fjärran Kina finns sextio miljoner arbetare, som lever i ständig arbetslöshet och aldrig får någon hjälp? Till detta provade folk kommer nu också krigets hemsökelse.

Det skamliga övergrepp, som drabbat det fredliga kinesiska folket har särskilt hos ungdomen framkallat hämndlystnad och en förtvålans krigsstämning. Kanske kommer vi nu att få nya krig i överskådliga följd, som kommer att dränka hela Asien i blod och medföra död och förödelse? Läget förräras från timme till timme. För att rädda mänskligheten från ett nytt våldsligt måste Japan rivas att omedelbart inställa fientligheterna och dra tillbaka sina trupper från Mandschuriet och Shanghai.

Upproppet slutar med följande ord: Arbetare! Konflikten i fjärran östern ger oss det tydligaste bevis för att freden kan säkras endast genom allmän och samtidigt och fullständig avrustning.

Medan folkförbundet åttligen bestämmer sig för ett urtima möte den tredje mars, för konflikten i Östern skäl, svarar Japan i den mest överlägsna ton på dess ort, att det förväntar sig över att denna inte riktar mot Kina i stället!

Grundlagsändring ifråga om riksbanken.

(Forts. fr. sid. 1.)
m:1 skall utse 3 av 9 bankofullmäktige och riksdagen 4, varefter dessa 7 skola välja riksbankschef samt ytterligare en s. k. deputerad. Dessutom vill motionärerna emellertid uppställa vissa kvalitetsfordringar som främst avse kontakten med näringarna.

Hr Örne däremot intresserar sig icke för att stärka regeringsmakten utan endast för den senare punkten. Han föreslår att riksdagens 48 elektorer skola välja ett »riksbanksråd» på 12 medlemmar, varj skalle insättas dels representanter för jordbruk, industri och handel, dels för den teoretiska nationalekonomien och finanskunskapen. Detta råd skulle i sin tur välja 4 fullmäktige, regeringen skulle utse ordförande och rådet för övrigt ha till uppgift att uppmärksamt vaka över fullmäktiges arbete.

Bägge motionerna ha med intresse diskuterats i pressen. St.-T. anmärker om hr Ornes förslag att det är väl invecklat och tycker, att man borde kunna ordna saken utan de vidlyftiga grundlagsändringar som motionärerna fordra. Tidningen påminner om par. 31, vilken stadgar att fullmäktige i vissa fall äger förhandla och överlagga med av kungl. maj: utsett ombud, och menar att denna paragraf skulle kunna utbyggas så att ombuden ersattes med ett

kontinuerligt bankråd, sammansatt av representanter för näringarna och bankföreningen samt ett par av regeringen utsedda medlemmar. Bankofullmäktige borde höra rådet någon gång i månaden och i alla viktigare fall, men ej i dess närvaro fatta beslut.

Sannolikt kommer väl en utredning att sättas i gång för att utarbetade till de olika ståndpunkter som framkommit i diskussionen. Det är endast att hoppas att denna viktiga fråga får en snabb och saklig behandling och att man när fram till ett positivt resultat, ty tiderna äro oroliga och ingen vet, när banken åter kan komma att utsättas för hårda stormar.

M. W.

Ingried Samelius-Lejdstrom

Andningsvård

Andnings-, avspännings-, ledgångsövningar för envar.

Rikt illustrerad. 127 sidor.

Häft. kr. 4:—, inb. kr. 4: 80.

Boken vill väcka intresse för kroppskultur och andningsteknik, den vill vara en nyckel för den jäktade nutidsmänniskan att ernå ett ekonomiskt och energibesparande arbetssätt.

Svenska Bokförlaget

Glöm ej

Prenumerationsavgiften

för

Tidevarvet

Den är endast

6:— Kr. för helår och

3:— Kr. för halvår

Den insändes bekvämast på postgiron: 1544 och Ni erhåller tidningen varje vecka i korsband.

Expeditionen Slussplan 1—3 STOCKHOLM

Albert Engströms författarskap

var i måndags ämnat för *Dr Emy Eks* föreläsning i Stockholms Arbetarförening. Det var, utan överdrift sagt, en mycket underhållande timme och publiken gav också sin förtjusning till känna å Engströms alla roliga och ofta saftiga historier.

Föreläsaren framhöll huru många av Engströms uttryck och visor ingick såsom talesätt i det allmänna medvetandet. Albert Engströms språk är ju, som bekant, föga akademiskt, men den sållsnya friskhet och de utsökta väröer som utmärka hans språk, när det gäller naturskildringar ge hans arbete odödligt värde. Han älskar naturen och då kanske framförallt det småländska, med dess skogar, mossar, åar och bardomsminnen återkomma ofta i hans böcker. Livet på havet, i skogen gör människan god, säger han.

1897 blev han redaktör för *Strix* och inför kolingen till svenska folk. Denna typ anses anknyta till ett karakteristiskt drag i det svenska folkmytet, ett visst vagabondlytan, livslust och frihet. Arbetet är nog bra, säger kolingen, men det tar bort så mycket tid. Engström skildrar alla tänkbara typer, men med förkärlek gubbar på 70—80 år, kärnkarlar med en ofta stark utvecklad livsfilosofi. Han är till hela sin liggning Rousseauan och är aldrig så inspirerad som när han skildrar den animaliska lyckan, lyckokänslan i vinterkollan en vinterkväll. Han beklagas den självstympning i civilisationen som människan vingas att genomgå.

Kvinnan hyser Engström just ingen hög uppfattning om, utan anser henne mera som en quantité négligable. Hennes förmåsta egenkap är att vara liv. Med sin antipati för den självständiga och självförsörjande kvinnan och förklarar för all gammalt är Albert Engström en äkta romantiker, med en stark blandning av realism och även — mysticism.

Ehuru Engströms humor ej har den fördjupning som f. ex. Frödings, ger den uttryck åt en stark kärlek till livet; vad jag är kär i all, säger han på ett ställe. Starkast äro hans naturskildringar, som äro tecknade med en utomordentligt finhet och äkthet och hans folklivsskildringar som i t. ex. *Fattigtugan*. De komma säkert att bestå genom tiderna.

Nästa månad talar dr Ek över Henning Bergers författarskap.

L. Th.

Vilket?

Naturligtvis

AMAFLOK

Champoneringspulver

För såväl ljus som mörkt hår i paket à 35 öre.

Gengångarhistorier.

Av KLARA JOHANSON.

När var det du sist uppträdde i tryck, Teofil? Säkert för mer än tjugo år sen. Inte som författare — den flärdn hade du lagt bort — men presenterad i några avslöjande situationer av en mig närstående, numera gudilov begravnen murvel. Enligt egen uppgift bodde du den tiden »vid Anarkistgatan, en liten återvändsgränd på Söder med subtilt perspektiv, sista huset till höger, närmast himlen». Så högtgravande adresser kunde man kosta på sig i de bättre dagar som den löpande årgången ungdom aldrig har sett.

Första resan du exploaterades av spaltfurnissören — Hucc Leber hette han — fann han dig dock stadd i tillfällig bostadsbrist och gästande en Humlegårdssoffa. Av den intervju för vilken du ovetande föll offer framgick emellertid att ingen individuell medkänsla eller social indignation behövde ödlas på din prekära belägenhet. Bland livsformer för nämligen det kompletta fäneriet höra till de säkrast tillfredsställande, och ditt, min Teofil, var komplett.

Utän att ha hört för tak över huvudet, utan annat ostensibelt skäl än »leda» hade du sagt upp dig från en komfortabel, rymlig och central våning. Men inte nog med det: du hade, fastän långtifrån häftande för hyra, lämnat alla mobilerna kvar, att begärens eller kastas bort av efterträdaren! Valsorater var boet, och att du inte hade avhänt dig det i värdsloshet eller hastigt mod betygar den lätt vemodsfärgade summariska förteckning du radade upp för bladspionen.

»Sakerna är delvis rätt vackra», medgav du, »fast lite medfarna. Där finns till exempel ett antal politiska åsikter, ännu rätt klara i färgen och alldeles som nya om man vänder dem, fyra sociala reformprojekt som en gång kommer väl till pass i det tusenåriga riket, ett-hundraåttioåringar om könsens inbördes ställning, garanterat utslitliga, femton religionsutkast, trettisju estetiska teorier, otaliga tycken och en imponerande samling fördomar inom alla områden för mänsklig erfarenhet. För att inte tala om det storartade porträttgalleriet: väggarna hänger fulla av hjältar, halvgudar och monstra i sorgfälligt vald belysning och rammar från de förnämsta leverantörerna.

Det var alltså en radikal flyttnings- eller verklig flyttnings- När jag läste om den i söndagsmakulaturen höll jag på att börja beundra den som något extraordinärt — men plötsligt slog det mig att så flyttar ju alla människor! De är bara förhindrade att gå omkring och berättat det efteråt, på ljusa dagen åtminstone. Inte ens den lilla variant av den allmänna historien som du framställde genom att överleva din fullständiga *cessio bonorum* saknar föregångare: de träffas i helgonbiografier och hospitalsjournaler. Det enda frapanta som efter dessa reduktioner återstår i ditt fall skulle då vara att det varken lät sig inordnas under »fromhetslivets» kategori, ty troende var du ju inte, Teofil, eller på kallade psykiatrisk inblandning, ty dårtill var ditt fäneri för harmöst.

När din siveulle vän pressagen-

ten hade ledsnat vid att skugga dig sjönkt du ljudlöst nedom offentlighetens horisont. Bara det vet man att i den pittoreskt belägna kula där du omsider så att säga logiskt hamnade residerar du inte mer: hela den lilla gränden slopades i åren strax före kriget.

För mig är du sålunda vorden ett fantom som inte vet av åldrande eller förändring. Du förblir beständigt samma ofarliga däre som du var vid den stora flyttningen. Det viktigaste av din karaktäristik lyder så här: du är löjligt allvarlig, Teofil, men som ett spädbarn och inte som en medborgare. Den sortens allvar innebär oförmåga att behandla denna världens ting seriöst samt böjelse att stanna i enfaldig fundersamhet inför det genom hävd givna och självfallna. Precis detta infantila drag är vad som gör dig omistlig för mig, Teofil.

Ty ibland måste jag tala i radio, det vill säga för tryck, och hur skulle jag då få fram ett ord ifall jag inte riktade min inbillning på en mottagare, en mälkskiva, en medarbetare, kort sagt en sympatetisk lyssnare? Till den tjänstgöringen, min Teofil, har jag längesedan pressat dig.

Trots att min åsamkade klokskap och världs erfarenhet — var det någon som hostade? — fortfar jag att vilset grubbla över företeelser som aldrig tycks kosta mina samtida en eftertanke. Se här ett färskt exempel! Det var väl bara du och jag som ryckte till när den offentliga nyhetsförmedlingen häromdagen utspred att Sveriges ridderskap och adel sammanträdde på Riddarhuset. Nog visste jag att Louis De Geers representationsreform hade lidit vissa modifierationer, men återinfrändet av »ständerna» syntes mig en första klassens dagsnyhet.

Sedan jag någorlunda hämtat mig från chocken fann jag dock med lättad en naturlig förklaring: ack, här är fråga om sådana sammankomster som enligt folktroen stundom äger rum i historiska eller heliga lokaler mellan klockan tjugofyra och ett. Notisen föreföll diktad av Selma Lagerlöf: »den främste greven» trädde fram till höger om »lantmarskalksstolen» och hälsade »högvälborna och välborna herrar grevar, friherrar, ridders- och adelsmän» välkomna till »värt fosterlands stoltaste minnessals».

Nej, fortfarande galet gissat. Notisen handlade uppenbart inte om ädla skuggor. I fortsättningen meddelades pinsamt noggranna uppgifter om statistik och ekonomi, och den stulfulla spöksagan upplöstes i en ordinarie bolagsstämma. Adelen äger inte bara Riddarhuset, Stockholms utsökta arkitektoniska klenod, utan därtill enligt senaste redovisning 18,754,332 kr. och har således grava skäl att komma samman och debattera sina affärer, sedan den förlorat rättigheten att styra med rikets. Dessa möten, som inte i ringaste mån beröra utomstående intressen, är alltså en pur familjeangelägenhet.

Ridderskapet och adelen lär dock inte bara diskutera viktiga och relevanta saker utan jämväl någonting luftigt som kallas »privilegier». Har vi haft ett demokratiskt genombrott

Svensk Konst.

Just nu har man möjlighet att jämföra svensk konst av olika årgångar. Från Sandelsutställningen på Konstakademien, Modern Svensk Konst på Svensk-Franska, Nio unga på Liljevalchs till Zoia Kilbom på Galleri Modern. Från ungefär 1908 till 1932.

Det tragiska för vår svenska konst är att flera av våra mest lovande målare dött i sina bästa skaparår. Arosenius, Leander-Engström, Karl Isakson, Törneman, Sandels. Det är en bidragande orsak till att vi just nu sakna stora konstnärer. Man har i febr., 12 år efter Gösta Sandels död, ordnat en minnesutställning. Även om den svenska konsten nu går andra vägar, så att Sandels inte längre

kan bli idealbildare för unga konstnärer, är det naturligtvis mycket betydelsefullt att visa hans konst för så många som möjligt. Sandels genomgick en annan utveckling än sina kamrater, d. v. s. han tog starkare intryck av v. Gogh, Gauguin, Ullrich, än, som de övriga svenskarna av hans generation, av Matisse. Detta innebär också att han står mycket nära normmännen i sin teknik och sitt uttrycksätt.

Hans landskap är romantiska, li-delsefulla, färgglödande. De tyckas ödesmättade och dystra, även om solen skiner. Både landskap och människor användas för att ge uttryck åt konstnärens känsla. T. ex. »Bohuslän». En kvinna sitter lugn, med

Carl J. Alexanderson: Man i café.

eller var detta ett falskt rykte? Det må du väl fråga, Teofil. Saken är den att adeln, då den liberal utpiggav sitt högsta och enda värdefulla privilegium, pietetsfullt bevarade en mängd småprivilegier, dem ingen laglig makt kan beröva den. Men eftersom de är mera dekorativa än fördelaktiga och dessutom ofta besvärliga att upprätthålla brukar adeln själv på sina Riddarhusmöten småningom reducera deras antal. Så till exempel upphävdes redan 1915 paragraf 29 om villkoren för adelsmäns son eller dotter att ingå giftermål.

Men, Teofil, hur hänger det här ihop? Så tidigt som 1882, bara tio år efter giftomannaskapets avskaffande för ofrälse kvinnor, befriades »adlig mö» från samma barbariska förnedring eller — på Riddarhusspråk — privilegium. Då suckade hon alltså ännu i en mans-ålder, jämte bröderna, under något extra patriarkaliskt tvång, en hemlighet för världen. Det kan ju också hända att ungdomen hade på egen hand begynt upphäva paragraf 29 långt innan den föll för klubban.

Högvälborna och välborna kvinnor finner sig likväl alltjämt i en sällsamt tveskiftande position. Utåt, i samta och kommun, äger de samma (begränsade) medborgar-

rätt som alla andra kvinnor, men inom sitt stånd förblir de omyndiga undersåtar. I Första eller Andra kammaren kan de uppträda men aldrig på Riddarhusets riksmöten. Denna utslutning synes mig fullt befogad: till adeln väskes här ofrånkomligt patriarkalism. Det är just vad som gör de små ständsriksdagarna i detta tidevarv så spöklikt intressanta.

Du missförstår mig inte, Teofil. Du som själv är ett fantom och jag som är obotlig relikdyrkare, vi omfattar med samma estetiska sympati de adliga konferenserna och den deli-ciosa byggnad i vilken de försiggår.

händerna i knät, i rödlila klänning. I bakgrunden ett berg i grönt, blått, lila. Kvinnans stränga linjer blir där liksom en syntes av landskapet.

Vissa motiv återkommer ofta. T. ex. »Vandraren». An är det en ung käck man, som står på ett högt berg och ser ut över världen. An en iår-dig, gående yngling. An en gammal, trött, stapplande man. Vägen är också ett vanligt motiv för konstnären. T. ex. i den storlänga »Bron» med de tre pratande bondkvinnorna. Skeppsbrott förekommer också i alla möjliga former. Mer eller mindre romantiska.

Sandels har naturligtvis inspirerat några av sina kamrater, framför allt Birger Simonsson. Men det hade varit lyckligt om Sandels syntetiska landskapsuppfattning, hans färgglöd och i bästa mening romantiska måleri fått fler efterföljare.

På Svensk-Franskas utställning kan man få se hur Sandels samtida konstnärskamrater utvecklats. Svensk-Franska har till sin hundrade utställning samlat ihop målningar och skulpturer av ett femtiotal konstnärer. Det är ju uteslutande gamla bekanta. Men en del ser man igen med glädje. Framför allt Vera Nilsson's knubbiga, fattiga barnarg, Leander-Engströms ståtliga fjälllandskap, Karl Isaksons Kvinna med hatt, Karl Kylbergs Dam i rött och Dardels eleganta kvinnoporträtt. Men — hela utställningen gör ett mycket polerat och välupprotratt intryck. Man saknar ungdom och lidelse.

Från denna, av kampen för tillvaron ganska oberörda konst, till de Nio unga är stegen långt. Där får man den svenska fattigdomen, kargheten och gräheten, som fullkomligt saknas på Svensk-Franska. Berco i Stockholms-Tidningen beklagade sig över att alla tavlorna på Liljevalchs är så dystra. Men — i en tid när miljoner människor går arbetslösa, när krisen skärps för varje dag, när världskrig kan hota när som helst, skall då konstnären stå alldeles utanför och ovanför allt detta? Jag anser, att några konstnärer på Liljevalchs ge ett fullödigt uttryck åt tidens oro och ångslan, jag bara skulle önska att de ville gå ännu längre. De representera undergångs-stämningens pessimism. De har inte nätt fram till en kämpande pessimism.

Carl J. Alexanderson är en ganska ojämn konstnär. Hans bästa målningar är »Fabrikstrikts», »Den röda stadens». Det är visserligen en fabriksromantik, som bara ser det estetiska i motivet, inte bryr sig om människorna i fabriken. »Svavel över Sodoms» är nästan som man skulle tänka sig ett bombanfall. »Fabrikarbetaren och hans dotter» har, jag tror av Yngve Berg, klandrats för att vara »litterära». Det är en anmärkning, som konstnären kan ta med ro. Den gamla slitna arbetaren är en mycket bra typ, däremot är nog dottern litet för ljus.

Gustav Alexanderson väljer också

Kvinnliga Medborgarskolan

vid Fogelstad

Kurser i medborgarskole under 1932

Historia med statskunskap, psykologi, kommunalkunskap, mötesteknik, diskussioner över aktuella politiska och sociala frågor. Gymnastik och sång.

Stipendier kunna sökas.

Begär prospekt hos

Rektor HONORINE HERMELIN, FOGELSTAD — JULITA

TVA SOMMARKURSER:

a) Janikurs: 10-27 juni.

b) Julkurs på 22 dagar 7-29 juli.

EN HÖSTKURS på 22 dagar 27 september-19 oktober.

INTRÅDESVILLKOR:

att vara vid god hälsa och att ha fyllt 25 år.

Tradition och tvångsföreläsning

hindrar flickorna från yrkesutbildning.

Det är alldeles tydligt att arbetslösheten växande härjningar också bland den kvinnliga ungdomen, måste komma kraven på en ändamålsenlig yrkesutbildning för flickor att skärpas. Att uppmärksamheten från olika håll är på detta förhållande visas på många håll.

Ett exempel är den i förra numret av Tidvarvet omnämnda skrivelser från styrelsen för Stockholms stads högre folkskola för kvinnlig utbildning om att i den praktiska realexamen måtte ingå även en hushållsteknisk linje. Ett annat exempel är en av hr Oscar Olsson m. fl. väckt mo-

tion om upprättande av fyraåriga praktiska realskolor på den sexåriga folkskolans botten — samma idé, fast upptagen från något olika synpunkter — där motionären uttryckligen framhåller nödvändigheten av att den praktiska utbildningen kommer de breda lagren av ungdom till godo och icke minst flickorna. I samma mån som våra blivande husmodrar i övertvägande antal kunna komma i åtnjutande av god praktisk handledning i hushållslära, i samma mån komma levnadsförhållandena upp på ett betydligt högre plan, framhåller motionären.

Säkert. Varvid man naturligtvis inte får glömma, att den praktiska hushållsutbildning, som är till nytta för flickor också måste vara i hög grad lämplig för pojkar.

Enligt arbetsförmedlingens uppgifter är det ockvalificerade husliga arbetet som nödfalls- och reservutväg inte längre lika osvikligt, som man är van att anta. När strömmen av arbetslösa från andra yrken, väljer in över det husliga området, ha de unga arbetsökande där inte längre några utsikter att tala om. Utisikterna äro för närvarande förbehållna den kvalificerade husliga arbetskraften.

Bland olika praktiska försök att lägga det husliga arbetets skilda områden under en fullt yrkesmässig utbildning, kan man som exempel nämna de yrkeskurser för tvättföreståndarinnor, som 1930 startades vid Ateuon för flickor i Stockholm. Kurserna som pågå i 6 månader omfattade både praktisk undervisning, hand- och maskintvätt samt sömnad, och teoretisk undervisning med sådana viktiga ämnen som tvätt- och materiallära, kalkylation och bokföring, hygien m. m. På detta såväl som många andra praktiska områden har man genom de senaste tidernas undersökningar kommit att inse betydelsen av genomgående förortbehandling med både material och behandlingsmetoder, t. ex. tvättmedel, torkning, olika slags mangling o. s. v. Det är inte bara att lägga tvätt på tork i sol eller blåst, ty numera vet man, att just på torkningen beror till stor del materialets hållbarhet.

På vår fråga berättar föreståndarinnan vid Ateuons skolföreläsning om fröken Tilda Hanson och tvättkursernas ledarinnor fröken Greta Kastman, att de vid yrkeskurserna utbildade tvättföreståndarinnorna tillits fått goda platser, företrädesvis vid sjukhus, att behovet av utbildad arbetskraft vid de offentliga inrättningarna efter allt att döma är ganska stort och att samarbetet med dessa varit det allra bästa. Även om lönerna ännu äro i undkant — de växa tämligen starkt t. ö. — kan man konstatera, att tillgången till utärd arbetskraft är ett av de första villkoren för att yrket över huvud taget skall kunna regleras och höjas. Precis vad som gäller för hembiträdesyrket, det yrke där kravet på ordnade förhållanden väl för närvarande är allra mest ofrånkomligt.

Detta är således erfarenheter från ett som yrke betraktat nytt arbetsområde. Angående våra erfarenheter av flickornas begränsade möjligheter att komma in i de gamla yrkena, ha vi frågat fröken Ingeborg Valin i Skolförstyrelsens yrkeskolavdelning om några synpunkter — Det finns ingenting i bestäm-

melse eller stadganden i Sverige, som hindrar flickor från tillträde till yrkesutbildningen vid lärlings- och yrkeskolorna, säger fröken Walin. Det är bara tradition och tvångsföreläsning! Emellertid är det olika i olika länder. I England t. ex. finns det vissa fackföreningsbestämmelser, som stänger kvinnorna ute. Därför har Open Door i England gjort energiska attacker just på den punkten. Här finns det inga lagliga hinder, man har bara kommit in i den vanan och kan inte lösgöra sig från den. Och det är nu inte ens i första rummet mot männen eller de styrande förebråelser för detta bör riktas. Felet ligger till stor del hos kvinnorna, som ofta visa slöhet, när det gäller dessa frågor. Men det är ju också ofta trängt om platserna, åtminstone i Stockholm.

Ett utmärkt exempel på hur kvinnorna trängas ut från de bästbetalda yrkena är typografyrket. Det tvångsades de bort genom nattarbetsförbudet. Nu säger man att kvinnorna inte passa för yrket. Så kommer de ifrån att skaffa sig utbildning och förhindras att anta bättre platser o. s. v.

Det gäller att fasthålla hur nödvändigt det är att skaffa sig verklig träning, vilket yrke det än må vara, inte minst för det husliga. Är det så att de har lust för husligt arbete, skall de skaffa sig utbildning för det, men där ligger felet mycket hos husmodrarna, som tror det blir billigare med ockvalificerad arbetskraft. Den uppfattningen går igen överallt ifråga om kvinnorna och hämnar sig överallt, säger fröken Walin.

Slutligen vilja vi endast framhålla vad en i bokbinderiyrket synnerligen väl förfaren kvinna, fröken Kerstin Key, har sagt sågande om möjligheterna för flickor att komma fram på den banan. Fröken Key betonar, att det för närvarande är dåliga utsikter på grund av den hårda kursens, men att det annars är ett locksamt yrke, där kvinnor kunna uppåtmärkt resultat. De lär sig bra, och de orkar bra. Fröken Key har bl. a. undervisat i bokbinderi i Älmvistiska skolan och säger att t. o. m. barn kan lära sig binda böcker utomordentligt — fast naturligtvis som amatörer. Enligt fröken Keys uppfattning finns det inga hinder för en kvinna att kunna klara sig i yrket, om hon i. ö. passar för det och får den rätta utbildningen.

Göteborgsavländningen av S. K. V. hade tisdagen den 16 febr., möte, varvid års- och revisionsberättelse förelades föreningen och ansvarsfriskt beviljades. Där- efter förrättades styrelseval. Till ordförande valdes fröken Greta Cardell. Övriga styrelseledamöter blev fru Rut Adler, fröken Elsa Skäringer, Stina Lind och Dagny Wenzel med fru Frida Andersson och fröken Greta Lindgren som suppleanter. Revisorer blev frökenarna Selma Bergqvist och Hanna Holmberg med frökenarna Ebba Hugosson och Karin Cardell som suppleanter.

Fröken Elsa Skäringer gav därrefter en redogörelse för S. K. V. årscentralstyrelsemöte och landsmöte i Stockholm.

Fru Rut Adler skildrade under titeln: Samhällets styrbarn, sina erfarenheter från den försökskurs för arbetslösa själva, som av henne anordnats på Ekered.

Kvinnornas kamp för jämlikhet — en kamp för den bästa staden.

Falkenbergskretsen av S. K. V. hade lördagen den 20 febr. anordnat offentligt möte i Folkets hus. Som talare hade inbjudits fröken Greta Cardell att tala över ämnet: Kvinnornas uppgifter i vår tid. Fröken Cardell framställde först frågan om vår tid beträffande kvinnornas uppgifter kunde uppvisa något särpräglat. Samhällets förändrade ekonomiska organisation orsakad av teknikens snabba utveckling och en allt längre driven arbetsspecialisering kan icke ha lämnat kvinnornas uppgifter oberörda. Mot bakgrunden av dessa förändrade förhållanden måste kvinnornas uppgifter ses.

När det gäller insatsen för släktet, moderskapsgården måste de sjunkande födelsesiffrorna och den därigenom minskade familjen, kräva mindre uppåtdragning och krafter än förut varit förhållandet. En het del av kvinnors arbete måste bli disponibel för annat ändamål. Kvinnornas insats i produktionen har även förändrats. Denna deras insats försiggick förut helt inom hemmet, men av arbetsdelningen har arbetet glidit ut över hemmets tröskel till fabriker och industrier av olika slag. Kvinnorna måste därför följa med arbetet till dess nya lokaler, och det är detta som skett i och med kvinnornas framträdande på arbetsmarknaden. Här framträder tanke- och känslivets förmåga att följa med i den snabba utvecklingen i det motstånd kvinnorna rönt vid fullföljandet av sin produktionsinsats. Det gäller för kvinnorna att med kraft hävda rätten till arbete, rätten till utbildning och rätten att själv avgöra, på vad sätt, hon vill använda sina ekonomiska krafter. Detta senare är icke minst viktigt i dessa dagar, då den gifta kvinnans rätt till förvärsarbete allvarigt ifrågasättes.

Kvinnornas uppgifter som medborgare på det politiska och sociala området är av tämligen sent datum. Till sin djupare innebörd är denna uppgift icke ny utan ett fullföljande av gamla uppgifter utöver nya och vidgade områden. Statens och kommunens angelägenheter är en del av hemmens gemensamma hushållning. Kvinnornas uppgifter som medborgare blir

att i samhällsarbetet hävda hemmets och släktets intressen. Tal pågick på en hel del frågor där frånvaron av kvinnornas direkta insats gjorde sig märkbar i lag, institutioner och allmänt tåkningsstämpling. Kvinnorna måste sätta in sin kraft på att avlägsna den rest av omyndighetsstämpling som ännu kvarstår i sätningar och särbestämmelser, i lägre betalt arbete, i hinder för utbildning o. s. v. Ekonomisk självständighet är det första villkoret för att kvinnornas ord även i andra frågor ska få sin fulla vikt. Den är också avgränsad för deras möjligheter att hävda en självständig uppfattning i frågorna.

Kvinnorna ha den formella rätten till medeltalighet i samhällets angelägenheter, men hur ska de kunna skapa sig de verktyg varmed denna insats skall kunna förverkligas? Vår tid är de samordnade krafternas och den enda vägen blir organisationsföreläsning. Fröken Cardell betonade på det kraftigaste vikten av, att kvinnorna organiseras sig fackligt och politiskt och inriktade sig på en målmedveten förbindelse mellan dessa bägge slag av organisation.

Tal. erinrade till slut om, att en svag grupp inom samhället inbjuder till maktövertagande. Det ligger i den mänskliga naturen. Kvinnornas kamp för jämlikhet vore i djupare mening en kamp för den bästa staden, där ingens rätt och berättigade intresse trädde för nära.

Radikala Föreningen i Stockholm.

Nyradikala Gruppen i Stockholm av Svenska Kvinnors Vänsteförbund höll tisdagen den 23 årsmöte som var faktiskt sökt. Vid mötet beslöt att organisationsnamn skulle ändras till Radikala Föreningen, ansluten till S. K. V. Föreningen antog stadgar samt utsåg styrelse. Valda blev fru Ada Nilsson, ordförande, Andrea Andreen-Svedberg, fröken Karin Hermelin, samt fru Ruth Thorell och dr Naima Sahlbom. Suppleanter blev fröken Frida Härner, advokat Eva Andén, fru Asta Hägg och fröken Gertrud Sjöberg. Revisorer frökenarna Elsa Lidman och Elsa Persson med fröken Greta Philip och fru Maria Yngström som suppleanter.

Efter mötesförhandlingarna höll dr Gunnar Beskov ett med stort intresse hört föredrag om Demokratiens kris, en sammanfattning av de på intressanta synpunkter och uppslag rika artiklar, som nyligen publicerats i Fronten.

Mötet avslutades med samkväm.

Från Västerförbundets expedition.

På grund av talrika förfrågningar bevi att från Västerförbundets exp. bl. meddelat att Ord och musik till den visa, som föredrogs på samkväm vid Svenska Kvinnors Vänsteförbunds Landsmöte och Centralstyrelsemöte, kan erhållas hos fröken Haida Lundh, Mariagatan 11, Västend, med inläsande av kr. 1:— på postavisning eller i frimärken.

Amerikansk ljudfilm.

Uppfinningen av ljudfilmen betydde för film-Amerika först ett kortvarigt herraväld över hela världens biografer, sedan ett jättestarkt nedslag. Nu måste Hollywood inläta asyler för utarmade, slocknade stjärnor. I stället går film-Europa, representat av rysk, tysk, fransk och i någon mån tjekisk filmkonst, framåt med stormsteg. Folk vill inte se amerikansk ljudfilm. Douglas Fairbanks-filmen *Ta ner månen* blev inte heller någon publiksuccé på Palladum. Nå, även den glänsande Pabst-filmen *Kamratskap* måste avföras från programmet efter en vecka. Eljest skulle jag här ha prisat allmänheten för dess goda anskällning.

På ett högre plan står i alla fall *Det stora reportaget*, en annan amerikansk ljudfilm, som nu går på Sturebygrafen. Den är omklingad av ständigt ganska roligt, framför allt genom de drastiskt skildrade murveltyperna. Registrören, Lewis „Glestone, har säkerligen också velat amföra något djärvt och nytt till skillnad från all den blöta amerikanska sen-

timentaliteten. Ändå är filmen föga tilldragande.

Det gemensamma och kuriösa med dessa båda filmer är, att de blotta socialt barbari på det mest förfärande sätt, utan att filmregiströrens själva tyckas ha märkt detta. Därför blir deras verkan inte samhällskritisk, utan cynisk, ibland vämjelig.

Hörom den glade Doug och hans flickas kärleksförklaring (förkortad och ur minnet men korrekt refererad, det svar jag på!)

Hon: — Jag älskar Er, Larry!
Han: — Det kan inte komma ifråga, jag är ruinerad!

Hon: — En sådan man som Ni kan vinna femtio föremöggen igen!
Han: — Nu förstår jag, vad en kvinna betyder för en man! Hon är inte endast en varelsel att älska, ätra och vinna! Hon skall lära honom, vad han är, vad han vill, vad han förmår, ...

Ett samhälle, där den härskande klassens kärlek ser ut på det sättet, ja, vars konst förhålligar detta slags kärlek, för-

tjänar i sanning endast att göra under. Från den vulgära lysmiljö, där Doug speulerar i aktier och flänger omkring till journalisterans enkla kula i fångelse, där Det stora reportaget göres, kan steg steg synas långt. Men det är samma anda i båda filmerna, samma fräcka, själslösa gåpårande, samma romanisering av gåpåranden. Skilfanden är blott, att här förekommer även en stackars dödsömd revolutionär filosof, om vilken sensationsskribenterna slåss som vilddjur om sitt byte, och vars öde berövar gåpåranden även det idiotiska charm.

Visst finns det en doft av ironi i detta. Men hur mild är inte denna! Här fascinerade har inte registrören strävat att framställa revolverjournalistens spänning och tjusning!

Teknik är filmen ganska skickligt gjord. Ett genomgående är det dock det myckna telefonerandet, som gör att talet, som i ljudfilmen bör underordnas sig bilderna, utveckla sig till självständigt dialog eller — ännu värre — monolog. Detta är så mycket mera irriterande, som amerikanska, åtminstone i båda dessa filmer, inte tala i europeisk mening, utan snarare glänsa.

Nils Beyer.

Fredsriksdag i Stockholm.

(Forts. fr. sid. 1).

ningarna bröto sig om skulden till kriget: var den kapitalismens ensam eller hade människans allmänna svaghet en del däri? Medan man vägrade mellan dessa åsikter kunde åhörarna göra intressanta studier i församlingens mentalitet.

Arbeta för svensk avrustning vid höstens val!

Intresset blev på ett helt annat sätt vaket och brännande då man kom fram till frågorna om Sveriges nationella avrustning nu och om den faktiska rörelsens plikt och möjlighet att organisera arbetarna till vägran att ställa sin produktionskraft i krigets tjänst.

Efter denna folkriksdag har man fått ett nytt belägg på att det finns en verkligt betydande och entusiastisk opinion för nationell svensk avrustning. När redaktör Engberg hållit sitt anförande och yrkat på nationell avrustning just därför att utsikterna för samtidig internationell avrustning voro så små, var stämningens sådan att det yrkades bifall på resolutionen om svensk avrustning utan debatt. En debatt blev ändå av, men rörde ej själva sakfrågan, där man var enig, utan uppehöll sig vid konsekvenserna av denna ståndpunkt. Avrustningsresolutionen fick sålunda en ytterligare spets i en uppmaning att arbeta för avrustning vid höstens val. Närmare bestämt avrustning i anslutning till fredsslutets nationella avrustningar med bibehållande endast av en ordningsmakt. Avrustningskommissionen kommer snart att få en uppmaning från folkriksdagen att särskilt ägna sig åt problemet om svensk avrustning. Samarbetet förordades med andra länder, där frågan om den nationella avrustningen är aktuell, alltså särskilt Danmark och Norge.

En arbetarnas generalstrejk mot kriget ertike.

Förtroendeman Sigvard Cruse inledde den brännande frågan om fackföreningsrörelsen och kriget med en mera allmän deklaration om rörelsens plikt att hålla samman för att förhindra ett nytt krig. Om vägnarna därtill ville han inte uttala sig, men debatten kom snart in på realiteterna. Syndikalisterna voro självklart de oövekligaste till att tynga på fackföreningsrörelsen ansvar för kriget. Utan arbetarnas medverkan kan det inte bli något krig. De äro nödvändiga icke bara som nummer i värnpliktsarméerna utan som producenterna bakom fronten. Enligt syndikalisterna ha arbetarna makten, blott de vilja använda den. Mot detta värdje sig andra talare, som tyckte att det lades för stort ansvar på fack-

kooperativas kaffe — rikt i smaken lågt till priset

föreningarna: de äro minsann icke så mäktiga, de omfatta icke alla arbetare, de ha andra uppgifter, de sakna en allmän plan för generalstrejk o. s. v. Då fackföreningspartiet Fritiof Ekman undanbjöd sig att alltför stora pretentioner ställdes på rörelsen, möttes han av varmt gillande.

Fackföreningsrörelsen måste ta ställning till tillverkningen av krigsmaterial.

Men till slut, när debatten pågick i timmar, fick man dock som behållning den vissheten att fackföreningsrörelsen icke längre kan nöja sig med att intressera sig uteslutande för betalningen av arbete eller villkor för arbetet. Den måste befatta sig med vad arbetet tjänar för syften. Och när detta arbete tjänar kriget, vilket går stic k i stäv med arbetarklassens djupaste intressen, måste arbetaren av eget intresse och mänskligt intresse ta i övervägande om han vill tillverka och befördra krigsmateriel eller över huvud genom sitt arbete möjliggöra kriget.

Det är helt naturligt att rörelsen i tider av arbetslöshet och reaktion drar sig för vittgående ansvar och nya arbetsuppgifter. Men orimligheten är samtidigt ta avstånd från kriget och tjäna kriget står kvar. Ju mera högtstående och genomsådande arbetarrörelsen blir, dess kraftigare blir tvånget att ta ansvar för det arbete den utför och att själv besluta över sin arbetskraft. Från arbetets slav blir den då arbetets herre.

Nationernas förbund står lågt i kurs.

Det märktes tydligt under folkriksdagen att Nationernas förbund för närvarande har dåligt anseende. Dess aktier ha sjunkit katastrofalt på grund av den svaghet det visat gentemot Japan. *Fabian Månssons* märkliga förslag att sätta under Nationernas förbunds kontroll just de arbetargrupper vilka närmast skulle komma ifråga då det gäller att isolera en fredsbrytande stat, det vill säga järnvägsmän, hamnarbetare, telefon- och telegrafarbetare samt sjömän, var ett förslag som borde ha mött åtskilliga av de betänkligheter som framfördes om brist på plan för ingripande. Men det föll till marken, därför att det räknades med Nationernas förbund, och det ville man icke. Till folkriksdagens hållning bidrog också att den förberedande kommittén riktat in arbetet icke på Nationernas förbund utan på den nationella handlingen utanför förbundet. Den resolution som antogs nöjde sig med att i allmänhet uttala sig för en socialt betonad exekutiv makt och en grundlig uppräckning av Nationernas förbund och den internationella rättsovervakningen.

Folkomröstning i avrustningsfrågan.

Tidevarvet innehåller på ledande plats de synpunkter som lägo till grund för folkriksdagens diskussion om folkomröstning på avrustningsfrågan. Om den saken rådde endast en mening. Folkomröstning vill ju på samma tanke som folkriksdagen, nämligen den att folklivjan bör få uttryck utanför parlamenten, ja, utanför de ordinarie partikongres-

Gammal och ny sjäsläkedom.

(Forts. fr. sid. 1.)

bara har gjort oss dubbelt uppmärksamma på vad som är sakens kärna. Att i samma andrag ge omutilig idekritik utifrån och en (djupt mänskligt och filosofiskt erfaren!) rekonstruktion inifrån av själva huvudriktningen i ideströmmen hos Spinoza, måste vara en oerhört svår och förnämn konst, hur skenbart ledigt och lätt än Hans Larsson lyckats göra detta. *Nödvändighetens* båda trådar, den mekaniska och den rationella, låter han oss skönja både särslagna och villsam hopslagna hos Spinoza. Och på ett liknande sätt sker det med de övriga grundbegreppen i Etiken. — Som Spinoza satta in gamla tankemotiv i nya av samtiden aldeles förstådä kombinationer, så gäller det för oss som medvetet röra oss med just dessa kombinationer, att komma vidare fram mot universalitet. »Spinoza ligger i vår väg vilka problem vi än ta opp.»

Det ligger utanför mitt område att fackligt granska detta filosofiska arbete. När jag här dristat mig att skriva om boken, är det därför att den utom sin vetenskapliga betydelse har den, att i sitt slag vara ett konstverk och en uppbyggelsebok, som följaktligen adresserar sig ej blott till »Fagnemnesket», utan till människan som sådan — i hennes hunger efter rättfärdighet såväl som efter klarhet.

»När man når slutet av Etiken, övergutes livet av ett mildt ljus, som skiner os i ögonen, så att enskildheterna vilja försvinna för oss. Men det är strängt taget icke meningen. Först här får Spinoza hjärta för det enskilda. Det blir in kärt och besläktat, icke blott det levande utan även det döda.»

Vad Hans Larsson här säger om Spinozas etik gäller — om än snarare i omvänd följd — om hans eget författarskap. Så tycker åtminstone en som följt honom genom ären och räknat hans böcker med till »dagligt bröd».

E. F. N.

serna. Här är en uppgift som den av folkriksdagen valda *permanenta kommittén för förberedande av nya folkriksdagar* fått att arbeta vidare med. Skulle en folkomröstning bli aktuell, och där mötas nog högersynpunkter med fredsnyttigheter, så är det en given sak att en ny folkriksdag, större och mera representativ än denna, måste inkallas för att förbereda den kommande tveckampen mellan gammal och ny åskådning. Radikala gruppen av Svenska kvinnors vänsterförbund är genom sin ordförande, doktor Ada Nilsson presenterad i kommittén och i detta folkliga fredsarbete på bred bas.

När man betänker vilka viktiga saker som samtidigt tog intresset i anspråk under dessa dagar: boxkamp mellan Sverige och Finland, och prins Lennarts resa till London i och för bröllop, så måste man ge alla dessa riksdagsledamöter för tvålar ett högt beröm som så energiskt höllo ut genom diskussionerna och så livligt och aktivt voro med.

Flykten från verkligheten är det påfallande draget i tidens fysionomi. Här sökte man efter förmåga att ripa verkligheten.

Elin Wägner.

Konsten, moralen och nio unga.

S om barn hörde jag ofta ordet målar-skuld, den där togika målar-skulden. »Målar-skulden» bodde högst uppe vid takåsen och ett besök i hans kula tillhör min barndoms skönaste minnen, är det allra vackraste minnet, som glänser över både julfester och den nya klänningen till examen.

Barndomen i en kasern i en stads utkant har skildrats så otaligt många gånger, att allmänheten vid det här laget borde ha klart för sig hur utsägligt trist den ter sig. Tänk er då ett kasernbarn träda in i ett rum, just i denna samma kasern, som man trodde omöjligt kunde innehålla annat än barnött fattigdom, skrik och trötter, träda in i ett rum, ljus, stort och möblerat med idel färger. Färger från golv till tak. Blommor, stugor, slott, sjöar, pojkar som badar, flickor som badar i blått vatten och gult solskens, en moder som ger bröstet. Inte en slavsig, smutsig nor som det är ofärdigt att se på, när hon tar fram det örftaka bröstet för att tysta en skrikande och ofta sjuk unge, en syn man så ofta såg i kasernen. Utan en frisk vacker mamma som såg glad ut och hade sitt bröst fullt att bjuda linden. Roliga gubbar, prinsessor, kungar, hundar, blommor och blommor igen.

För första gången (men inte sista) steg i sinnet, ett mycket ungt sinne, ett stort förakt för denna hop som kallade en trollkarl, kallade gud fader själv för en tokig målar-skuld. Ett nidriktigt hat kan vara ytterst intensivt. Så länge jag bodde kvar i kasernen fick jag ord om mig att vara den värsta, ohövisligaste unge som fanns. »Ungen har blitt som bortbytt, påstod mor min. Faktum var att jag gick med hjärtat fullt av förakt för hela kasernen, min egen mor inte undantagen. Hon som den andra tjuade om en tokig, försupen målar-skuld. Jag förstod ej att det var dumhet, jag visste inget om kristligt moral, om blankpolerad ordentlighet, jag visste att många i kasernen skurade och fejade var gång någon från slummen kom med litet klädtrasor, att de neg snälla och beskedliga för slumsyster, dessa som svor och trällade dag ut och dag in annars. Jag trodde alla de vuxna var blinda, var på något sätt totalt ofullkomliga. Och aldrig har jag föraktat människor för deras grymma omöden så som då vid nio års ålder, efter besöket i målarateljén.

Den som går genom en trist värld och bara ser blommor, fåglar, färger, dagrar och blommor igen, måste vara en god människa.

Den som bor i en kaserns obehavliga råhet och smuts och gljörd och ändock möblerat med blommor, färger och åter blommor och tror, tror på människorna, tror att de vill det sköna, den måste vara mer än en människa. Den som målar sina vackra syner, den som vill skönhet, som offer sina är, sina nätters smån, utan att någonsin själv utom i fall, få be-talt, de måste vara skapelsens särskilda sändebud. De äro skapelsens budkavle till dem som går blinda genom ängarna, genom de solysta torgen, genom parker och skogar. Så har jag ofta tänkt, då jag vandrat igenom några av vårt landes tavelgallerier. Så tänkte jag då jag vandrade genom nio ungas utställning hos Liljevalchs.

»Tre blinda spelmäns heter en tavla. Jag skulle ej våga ha den tavlan i mitt hus. Jag skulle snart bara höra bedjande röster: hjälp oss värnlösa. Överallt på stigarna skulle deras patetiska ansikten blomma. Kan väl en målare göra mer än tala till hjärtat? Den tavlan bör hänga på en arbetarnes sal, på en arbetartidnings redaktion.

»I syn med snö skulle jag vilja bo. Hur sällan en människa kan peka ut och säga: där ville jag vara. Målaren kan hjälpa oss till denna visshet.

Dessa blommor i vassen vill jag alltid ha på min väg, det vore skönet även i det djupaste grå.

Denna vintermorgon när nattskiftet avlöses vid fabriken, vilken av kasernens folk skulle inte känna igen den och finna att det var liv, deras arbete har sin egen prägel, sin egen tjuoning, som är deras ensam. Det är gott att äga något helt,

som ej vem som helst kan tillägna sig för pengar eller varor. Detta har målaren givit.

Han har givit livet ett innehåll utom det att förtjåna avlöningen. Det står tre träd på tavlan som sträcker sina grenar nakna och bedjande mot den kalla himlen, människorna under grenarna är varma och levande.

Men kasernens skriker: målar-skuld, skriker: du är onödig, bort med dig! Organisationen säger: strejkl vi har för litet bröd.

Ja, visst är det för litet bröd, så litet att man bränner upp det. Men led ej kasernens folk bara på brödspår. Eller är det meningen: mera bröd för att kunna fortsätta att äta bröd? Nej, inte brödet för brödets skull.

Det är fel, det är brott. Det är att göra kasernens folk till krympingar, till stackare som står utanför livet.

Finnes någon bland bröderna som svalt, som frös, som slet om med måla-ren? Just nu i penningmagaternas triumftid är han fredlös. Målaren som målar med sina yttersta nerver, som klar-gör, som lösgör det förstockade, det trista, just nu är de alla fredlösa, där-na, inte likt fåglarna svälta ihjäl på träderna eller gatorna. Jag vill försälja att Sveriges arbetarorganisationer och alla organisationer i övrigt visar att de arbetar endast för att få bröd, för att ytter-ligare kunna konsumera bröd.

Visa litet förstelse för de svältande konstnärerna!

Köp deras verk. Köp en tavla av dem var så länge. Av alla de unga, de är inte så många.

Häng upp tavlor i församlingssalar, på tidningsredaktioner, i folkens hus. Sätt upp de vackraste verk som står att få, inte i museerna dit kasernens folk aldrig går, utan på platser där arbetarna ser dem, och får sin trista syn på konst änd-rad.

Tag bort begreppet tokig målar-skuld, om de arbetande, skapande konstnärerna. Gå och se deras verk, ni som är ledande. Ni som har sådana kläder, att det vaktmästaren ej glor all för mistänksam på er. Det är väl använda pengar att pryda arbetarnas salar och arbetartidningarnas redaktioner med levande konst av levande konstnärer i tiden. Och sjukhusen och fångeläsa och Hall och Bona.

Ni som har pengar, ni som har hand om folkens kassar, har hand om ledarskapet, köp konstnärernas tavlor just nu, både för folkets skull och för konstnärernas skull, för deras vackra tavlor skull.
Moa Martinsson.

ATON.

Arbetsförbundet för tankfrihet och anslidningsproblem hade anordnat en Andakt-stund torsdagen den 18 febr. i Borgarskolas stora bursal.

Knut och Dora Brodin spelade och sjöng sånger från medeltiden. Olga Appellöf läste och A. Poul Bjerre höll ett kort anförande om andakt.

En vacker och förnämlig stund i vår iaktade tid.

Margareta Lennbom
MODEAFFÄR
Klarabergsgatan 33

Sändes nyheter
i Hattar, Sorgsaker, Fantasier och Blommor
till låga priser.
Tel. Norr 217 74.

TIDEVARVET

REDAKTION:
Telefon N. 4842. Mottagningstid 10—12.
EXPEDITION:
Telefon 182 43.
Konorsrad kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m. Postgiron 15 44.
PNEUMOKALA I HENS SPRIS:
För helår kr. 6:—, halvår kr. 3:—, svartval kr. 1: 50. Lösnummer 15 öre.
ANNONSPRIS:
Text 25 öre per millimeter.
Illustrationer 50 öre per millimeter.
Stockholm 1932
Zetterlund & Thelander Boktryckeri A. P.